

Konkurrensverkets ställningstagande om vissa finansieringslösningar avseende leverantörers fakturor är förenliga med lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter

Sammanfattning

1. Konkurrensverkets bedömning är att användningen av köparinitierad fakturafinansiering, där leverantören snabbt får betalt av någon annan än köparen i utbyte mot en finansieringskostnad, inte i sig innebär att köparen använder en otillbörlig handelsmetod enligt lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter, LOH.
2. De enskilda villkoren vid sådan fakturafinansiering som köparen tillhandahåller genom tredje part måste enligt Konkurrensverkets bedömning vara utformade i enlighet med LOH:s bestämmelser för att köparen inte ska tillämpa en handelsmetod i strid med lagen. Detta medför bland annat att betaltiderna, både gällande faktisk och avtalad betalning till leverantörer, inte får vara längre än 30 dagar. Avgifter kan tas ut av leverantörer i den mån de ger ett motsvarande mervärde i form av tidigare betalning. Bedömningen av om ett villkor som tillämpas mot leverantören inom ramen för en sådan fakturafinansieringstjänst som köparen tillhandahåller leverantören genom tredje part är förenligt med lagen måste göras i varje enskilt fall.

Bakgrund

3. Konkurrensverket har av aktörer i i livsmedelskedjan erhållit frågor om olika typer av finansieringslösningar gällande leverantörsfakturor, såsom leverantörskedjefinansiering (*eng.* supply chain finance, SCF), är förenliga med de förbud som stadgas i LOH. Konkurrensverket har också fått frågan om det är förenligt med LOH att den avtalade betaltiden mot leverantör vid användande av en sådan köparinitierad finansieringslösning infaller senare än 30 dagar från de tidpunkter som anges i 6 och 7 §§ LOH.
4. SCF är ett brett begrepp som vanligen omfattar flera sorters fakturafinansiering, både leverantörs- och köparinitierad. En gemensam central faktor för dessa

tjänster är att en tredje part i form av en extern finansiär deltar och står det huvudsakliga finansiella risktagandet. Detta ställningstagande behandlar särskilt sådana finansieringstjänster vid fakturering som tillhandahålls av köparen. Denna tjänst benämns ibland också *omvänd factoring* eller *payables finance*. För enkelhetens skull används i ställningstagandet uttrycket SCF. SCF återfinns inom flera branscher och omfattar en betydande och allt större del av EU:s ekonomi.¹ Konkurrensverket har fått information om att aktörer inom den svenska livsmedelsbranschen använder sig av sådana tjänster för att organisera finansiering inom livsmedelskedjan.

5. Vid sådana finansieringstjänster som avhandlas i detta ställningstagande tillhandahåller köparen en tjänst för förbättrad likviditet vid fakturering, vilken leverantören erbjuder att använda. Köparen samarbetar med en finansiär och en systemleverantör – ibland utförs båda dessa tjänster av samma aktör – varvid finansiären efter köparens godkännande automatiskt betalar leverantörens fakturor. Betalningen sker ofta efter relativt kort tid, inom någon vecka efter det att fakturan ställts ut. Leverantören kan välja när betalning ska ske och finansiären erhåller i efterhand betalning av köparen.
6. Leverantören får stå för en finansieringskostnad på så sätt att finansiären tar ut en avgift från leverantören genom att minska det utbetalade beloppet. Avgiften dras från fakturabeloppet och beräknas bland annat utifrån tidpunkten för leverantörens betalning, rådande referensränta och köparens kreditvärdighet. I de fall köparen har en högre kreditvärdighet än leverantören kan detta vara förmånligt för leverantören då denne får betalt inom kort tid och till bättre villkor än vad leverantören själv hade kunnat förhandla sig till för en likande tjänst.

Frågeställningar

7. Är användning av köparinitierad fakturafinansiering, exempelvis genom SCF, förenligt med LOH? Är det förenligt med LOH att den avtalade betaltiden mot leverantör inom ramen för en sådan fakturafinansieringstjänst infaller senare än 30 dagar från de tidpunkter som anges i 6 och 7 §§ LOH? Vilken betalning är det som ska ske enligt tidsfristerna i lagen? Får finansiären ta ut en finansieringsavgift utan att köparen gör sig skyldig till en otillbörlig handelsmetod?

Rättslig reglering m.m.

8. Det framgår av 5 § första stycket 1 LOH att det är förbjudet för en köpare att betala sin leverantör senare än 30 dagar efter den tidpunkt som följer av 6 § respektive 7 § LOH.
9. Varken specifika fakturafinansieringstjänster eller leverantörskedjefinansiering i en vidare bemärkelse nämns uttryckligen i LOH, lagens förarbeten eller Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633, det så kallade UTP-

¹ Jfr *Study on Supply Chain Finance, Final Report*, Europeiska kommissionen, januari 2020 s. 25 ff.

direktivet.² Frågan har i viss mån diskuterats inom ramen för samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna i EU:s medlemsstater och Europeiska kommissionen.

Konkurrensverkets bedömning

10. Enligt Konkurrensverkets bedömning finns det inte utrymme att ur någon av de förbjudna handelsmetoderna i LOH uttolka ett förbud mot att använda någon specifik fakturafinansieringstjänst eller sådana tjänster i vid bemärkelse. Listan över förbjudna handelsmetoder är uttömmande.
11. Konkurrensverkets bedömning utifrån rådande rättsläge är följaktligen att fakturafinansieringstjänster, såsom exempelvis SCF, vilka köpare erbjuder leverantörer genom tredje part som sådana inte är förbjudna enligt LOH.
12. Rörande frågan om betaltider gör Konkurrensverket följande överväganden. Det anges inte något undantag i LOH för betaltider som överstiger 30 dagar vid användandet av fakturafinansieringstjänster. Något annat framgår inte heller av lagens förarbeten eller UTP-direktivet. Samma bestämmelser gäller för fakturabetalningar inom ramen för sådana finansieringstjänster som vid sedvanlig fakturabetalning. En leverantör ska följaktligen inom ramen för en finansieringstjänst likt exempelvis SCF ha rätt till betalning inom den tidsfrist om 30 dagar som anges i 5 § första stycket 1 LOH för att en köpare inte ska riskera att göra sig skyldig till överträdelse av lagen.
13. LOH reglerar relationen mellan köpare och leverantörer. Mot bakgrund av lagens ordalydelse och syfte, att skydda leverantörens likviditet, är Konkurrensverkets bedömning att det är betalning till leverantören, och inte köparens betalning till finansiären, som måste ske inom den tidsfrist som anges i lagen. Betaltiden mellan köpare och finansiär, såsom den av redovisningsmässiga skäl exempelvis kan framgå av förfallodatumet för den faktura som överläts, kan således överstiga 30 dagar utan att vara i strid med LOH. I det fall så sker måste det emellertid framgå, exempelvis i finansieringstjänstens villkor, att leverantören alljämt har avtalsenlig rätt till betalning inom 30 dagar för att vara i enlighet med LOH.
14. Det belopp som köparen ska betala enligt 5 § första stycket 1 ska enligt Konkurrensverkets mening utgöra full betalning, det vill säga hela det fakturerade beloppet. Bedömningen får anses följa redan av bestämmelsens ordalydelse. Om bestämmelsen tvärtom skulle tolkas som att delbetalningar skulle vara tillåtna hade det motverkat ett av lagens syften, nämligen att förbättra leverantörers likviditet. Det skulle även uppstå gränsdragningsproblem kring hur stor del av en betalning som ska anses tillräcklig för att utgöra full betalning.
15. För fakturafinansieringstjänster såsom SCF tar finansiären i allmänhet ut en avgift från leverantören genom att minska det utbetalade beloppet. Frågan uppstår om

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 av den 17 april 2019 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan.

leverantören i sådant fall har erhållit full betalning. I skälen till UTP-direktivet och förarbetena till LOH anges återkommande som princip att leverantörer inte ska behöva stå kostnader eller risker i en affärstransaktion om de inte får något i utbyte.³ Motsvarande resonemang är enligt Konkurrensverket relevant rörande avgifter för fakturafinansieringstjänster. En avgift får utifrån denna princip tas ut i de fall leverantören erhåller en proportionerlig motprestation. Vid bedömningen kan exempelvis nuvärdesberäkning, enligt vilken en tidigare betalning är mer värd än en senare eftersom den förbättrar leverantörens likviditet, vara en relevant faktor.

16. Ett syfte med fakturafinansieringstjänster likt exempelvis SCF är att leverantören ska få betalt efter kort tid för att frigöra kapital ur sina kundfordringar. Att leverantören får stå för en finansieringskostnad som innebär att leverantören erhåller ett lägre belopp än varuvärdet enligt fakturan kan vara motiverat i de fall den tidigare betalningen ger leverantören ett motsvarande mervärde. Bedömningen av vad som utgör ett mervärde som fullt ut kompenserar köparen måste göras med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Ett mervärde skulle kunna utgöras av anslutning till en finansieringstjänst genom vilken leverantören erhåller större flexibilitet att bestämma när betalningar sker. En betalning som leverantören har rätt att erhålla först dag 30 med avdrag för en finansieringskostnad ger dock knappast ett mervärde för leverantören. En sådan betalning kan därför enligt Konkurrensverkets bedömning inte anses utgöra full betalning och strider följaktligen mot förbudet i 5 § första stycket 1 LOH.

Ställningstagandets tillämpning

17. Detta ställningstagande tillämpas från och med den 15 juli 2022.

Detta ställningstagande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga juristen Estrid Faust.

Beslutet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Estrid Faust

³ Jfr skäl 17, där det anges att "sena betalningar för jordbruks- och livsmedelsprodukter [...] påverkar leverantörens ekonomiska bärkraft negativt utan att ge kompenserande fördelar." Se även exempelvis utredarens resonemang angående att viss ledning i bedömningen vad som avses med betalning för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning kan hämtas från branschpraxis enligt vilken betalningskrav som uppenbart inte motsvarar värdet på eller kostnaden för den utförda tjänsten inte tillåts (Ds 2019:19 s. 108).